

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ РОМАНА НИКИФОРІВА

розвивати його музично-сенсорні, художньо-творчі здібності та виконавські вміння, постійно прогнозувати і корегувати його подальше вдосконалення і багато іншого.

1. Баренбойм Л. *Путь к музицированию*. – Л-д, 1979. – 336 с.

2. Кабалецький Д. *Як розповідати дітям про музику*. – К., 1982. – 320 с.

3. *Краткий психологический словарь*. – М., 1985. – С. 190 – 191.

4. Маркова А. *Формирование мотивации учения в школьном возрасте*. – М. 1983. – 95 с.

5. Пуриц І. *Гра на баяні. Методичні статті під редакцією П. Серотюка*. – Тернопіль, 2007. – 281 с.

6. Ражников В. *Резервы музыкальной педагогики*. – М., 1980. – 96 с.

7. *Ребёнок за роялем. Сборник методических статей педагогов зарубежных стран*. – М., 1981. – 333 с.

8. Савшинский С. *Пианист и его работа*. – Л., 1961. – 270 с.

9. Семешко А. *Виконавська майстерність баяніста. Видання друге*. – Тернопіль, 2009. – 142 с.

10. Серотюк П. *Хочу быть баянистом*. – М., 1994. – 135 с.

11. Стативкин Г. *Начальное обучение на выборно-готовом баяне*. – М., 1989. – 124 с.

Стаття надійшла до редакції 27.03.2010

УДК 78.071.2

Уляна Молчко, доцент кафедри музикознавства та фортепіано
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ РОМАНА НИКИФОРІВА

У статті висвітлюється мистецький шлях провідного галицького культурно-освітнього діяча на Прикарпатті.

Ключові слова: ансамбль пісні і танцю “Смерічка”, хорова та інструментальна музика, оркестр.

В статті освещает художественный путь ведущего галицкого культурно-образовательного деятеля на Прикарпатье.

Ключевые слова: ансамбль песни и танца “Смеричка”, хоровая и инструментальная музыка, оркестр.

In the article the artistic way of the leading Galichina cultural and educational figure lights up on Prikarpatii.

Key words: a band of song and dance is “Fir-tree”, choral and instrumental music, orchestra.

Постановка проблеми. Сучасний стан духовності нашого суспільства вимагає постійного вдосконалення рівня духовної та естетичної культури особистості, тому в системі вищої освіти проблема виховання молодих фахівців на високомистецькому та педагогічному досвіді сучасників їх здобутках набуває особливого значення. До відомих культурно-освітніх діячів у Прикарпатті сьогодні належить композитор, диригент, педагог, співак Роман Федорович Никифоров.

Аналіз останніх досліджень. Музично-педагогічний досвід сучасного галицького диригента, композиторський ужиток, концертна практика провідного співака Бойківщини не були об’єктом наукових досліджень.

Метою статті – висвітлити різнобічну музично-естетичну діяльність Романа Никифоровіва, визначити мистецький унесок відомого галицького культурно-освітнього діяча в розвиток національної освіти і культури.

Виклад основного матеріалу. Роман Никифоров народився 16 червня 1946 року в м. Коломия на Івано-Франківщині. У 1964 році закінчив школу-інтернат та музичну школу, де

навчався грі на скрипці. Юнак обирає мистецький фах і продовжує вдосконалюватися у Львівському та Коломийському музпедучилищах, а згодом на диригентському факультеті Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка (1967 – 1972).

У 1970 році його, студента четвертого курсу згаданого вищого навчального закладу, запрошують очолити Народний ансамбль пісні та танцю “Смерічка” Палацу культури курорту Моршин. “Молодий, енергійний керівник, – як згадує директор Палацу культури Р. Дутка, – ставить собі й перед колективом мету: знайти творче обличчя, підібрати відповідний репертуар, який би відображав наше Прикарпаття, його людей, його звичаї” [1]. Власне Р. Никифоров зумів піднести мистецький рівень колективу до професійних висот. У своїй статті “Життя моє – моя “Смерічка” мистець пише: “Я прийняв нібито сформований колектив, що потребував грамотного спеціаліста, якому було б під силу керувати хоровою та оркестровою групами, вміти робити аранжування та обробки народних пісень, а також здійснювати оркестровки репертуару. Це було мені під силу, бо я навчався і залюбки займався цим багато років, пройшовши школу

видатних музикантів і композиторів Євгена Козака, Анатолія Кос-Анатольського, Станіслава Людкевича, Володимира Флиса, диригентів Миколи Колесси, Євгена Вахняка, Сергія Амбарцум'яна" [7, 5].

Ансамбль – “Смерічка” створений у 1964 році, як невеличкий хоровий гурток медичних працівників, до котрого пізніше примкнули молоді обдаровані люди. Перший успіх колектив здобув у 1967 році на Всесоюзному фестивалі самодіяльного мистецтва і був нагороджений медаллю “Колективу” лауреату Всесоюзного фестивалю самодіяльного мистецтва”. У березні 1969 року “Смерічці” присвоєно високе почесне звання “Народний ансамбль пісні і танцю”. Тогочасна преса писала, що – “Колектив (“Смерічка” – У. М.) був піонером – одному з перших гуртків художньої самодіяльності оздоровниць республіки вручили посвідчення “Народного” [3, 14].

Очолити “Смерічку” та натхненно пропагуючи фольклор Гуцульщини, Бойківщини, Буковини, Закарпаття, а також виконуючи молдавські, польські, угорські, білоруські пісні, Р. Никифоров, досяг значних успіхів з колективом. Ансамбль здійснив запис програм на обласному телебаченні (1978, 1988) та республіканському (1972, 1978). За виступи на телеконкурсах – “Сонячні кларнети”, фестивалях політичної та патріотичної пісні вокально-танцювальний гурт отримує схвальні оцінки журі. Упродовж років він став лауреатом обласних і республіканських конкурсів – лауреат Всесоюзного фестивалю (диплом III ступеня, 1970), лауреат фестивалю, присвяченому 50-річчю утворення СРСР (диплом I ступеня, 1972), лауреат Всесоюзного фестивалю самодіяльної творчості трудящих (диплом I ступеня 1975 – 1977), лауреат Всесоюзного огляду-конкурсу серед ансамблів оздоровниць профспілок УРСР (1978).

У липні 1986 року за значні мистецькі досягнення Р. Никифорову присвоєно звання “Заслужений працівник культури України”.

Незважаючи на радянські часи основою репертуару “Смерічка” під керівництвом Романа Федоровича залишаються і по-сьогодні зразки українського мелосу. А саме народні пісні – “Ой, чий то кінь стоїть”, “В саду гуляла”, “По той бік гора”, “Ой сяду я край віконця”, “З того кута на той кут”, “Ой, хотіла мене мати”, “Не йдіть рано дівчата заміж”, “Ой, на горі сухий дуб”, “Ой там у полі тополи”, “Іванку, Іванку”, “Посилала мене мати”, “Зажирилися галичанки”, “Ой, у лузі червона калина”, “Гей, ви стрільці січовії”. Крім того, ансамбль пропагував вокальні твори

українських композиторів – Миколи Лисенка (“Боже великий єдиний”), Анатолія Пашкевича (“Синові”, “Козак гуляє”, “Летять білі чайки”, “Мамина вишня”, Івана Сльоти (“Чайка степова”, “А льон цвіте”, Ігоря Поклади (“Моя Україна”), Дмитра Циганкова (“Карпати кличуть”), Володимира Верменича (“Дума про землю”), Андрія Кушніренка (“Запалали очі зорями”).

Окрасою концертних виступів “Смерічки” є вокально-хореографічні композиції – “Привітальна”, “Українська сюїта” (постановка Григорія Назаренка), “Верховина”, “Прикарпатські коломийки”, “Яблуневий цвіт”, “В сім’ї єдиний” (постановка Віталія Дяконова), “Моршинська величальна”, “Козачок”, “Українська кадрили”, “Козацький жартівливий” (постановка Петра Мельника). Музичне оформлення до всіх згаданих мистецьких дійств талановито здійснив Р. Никифоров, а також переклав для оркестру народних інструментів: “Вальс” Г. Свиридова до драми О. Пушкіна “Заметіль”, народну пісню – “Ой, як їхав козак містом”, “Віночок гуцульських народних мелодій”, “Коломийку-хоровод” А. Кос-Анатольського.

Демократичні зміни, що відбулися в Україні на початку 90-х років торкнулися ансамблю “Смерічка”. Це був етап зміни жорсткої репертуарної політики. Колектив один з перших на Львівщині в 1988 році підготував і поставив на сцені Різдвяну програму. “Тоді це був сміливий крок головного лікаря Миколи Фурманюка і мій, – згадує в літературно-музичному альманасі “Струни любові” Роман Федорович, – як керівника ансамблю і постановника цього дійства. Та підтримка колективу, його палке бажання, що б то не стало показати цю виставу, стали для нас такою міцною опорою, що ми вийшли з нею на сцену Моршинського Палацу культури на самі Різдвяні свята. Та не всім це було до вподоби. У повітрі ще витав дух “партійної ідейності” та “соціалістичного реалізму”. Але зупинити потяг до великого духовного мистецтва, до відновлення шедеврів наших традицій і обрядів уже ніхто не міг” [7, 19].

Часи становлення Незалежної України сприяли великому культурному відродженню народу. Але незважаючи на всі ці суспільно-політичні здобутки спостерігався великий економічний спад. Існування колективу опинилося під загрозою та розуміючи велику культурно-мистецьку функцію ансамблю для Підгірського краю, керівники курорту надали йому матеріальну допомогу. Завдяки цьому колектив працює і по-сьогодні пропагуючи неповторний і унікальний бойківський мелос.

За свій творчий шлях “Смерічка” дала понад

2000 концертів. Більшість із них відбулася в Моршині, Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Луцьку, Стрию, Трускавці, Коломиї, Долині, представляли національне мистецтво у Бельцях (Молдова), Мінську (Білорусія), Санкт-Петербурзі (Росія), чотири рази виступали в Перемишлі, Жешуві, Кракові, Ярославі, (Польща, 1978, 1979, 1980, 1985), а також у Ганновері (Німеччина, 2000).

Багате мистецьке життя ансамблю “Смерічка” причинив музичний хист керівника, талановитого хормейстера Р. Никифорові. “Почуваюся щасливим від того, що в роботі зі “Смерічкою” появилось гостре бажання писати хорові твори, обробляти і оркеструвати народні пісні. Я писав ці твори для свого хору, я їх чув у концертному виконанні, я знав як оцінює їх слухач. Це моє покликання, тут розвиваються мої творчі сили. Я зрозумів, що займаюся своєю улюбленою справою, якій віддав понад 30 років” [7, 23].

Композиторська творчість Р. Никифорові тісно пов’язана з роботою художнім керівником та диригентом ансамблю “Смерічка”. У його мистецькому доробку понад 100 творів. Знаний культурно-освітній діяч створює вокально-хорові композиції на власні вірші, а також українських поетів В. Романюка, Д. Луценка, В. Гнеденка, Я. Камінецького, А. Шовкошитного, В. Плахотнюка.

Найулюбленишим поетом мистця є визначний національний суспільно-громадський діяч, заслужений працівник культури України, лауреат літературно-публіцистичних премій ім. М. Шашкевича, В. Чорновола – Віктор Романюк. І це не дивно, оскільки, як зазначає композитор: “коли ансамбль (“Смерічка” – У. М.) фактично не працював зі згаданих причин, я дещо переключився на створення естрадних пісень. До цього мене надихнули вірші відомого українського поета зі Стрия Віктора Романюка, з яким мене давно зв’язують творчі шляхи” [7, 23]. Їх музичний ужинок упродовж багатьох років співпраці знайшов втілення в трьох нотних альбомах: “Струни любові” (2003) [7], “Карпатський край” (2006) [5], “Троїсті музики” (2008) [9], які вийшли друком у стрийському видавництві “Щедрик”.

Тонко відчувши музикальність поетичного мислення В. Романюка, Роман Федорович використовує за літературну першооснову як його патріотичні вірші про Батьківщину, рідний Прикарпатський край, українську мову так і любовну лірику. У мистецькому просторі дуже популярні естрадні пісні: “Вітчизно моя”, “Галичина”, “Карпатський край”, “Доки є на світі Україна”, “Квітка айстри”, “Любов, любов”, “Струна”, “Не забудь”.

Привертає увагу вокально-хорова композиція

для соліста, хору в супроводі фортепіано “Краса – любов”, на слова згаданого поета. За літературну основу для свого твору пісняр взяв текст, у якому оспівуються патріотичні почуття до рідного краю, що беруть свій початок з материнської колискової та переростають у палку любов до Батьківщини. Тональність F-dur надає композиції світлого забарвлення, а розмір 12/8 – розповідного характеру. Вокальній партії заспіву, котра з’являється після лаконічного вступу властиві повторювальні низхідні інтонації інтервалом терції. Така однотипність зумовлює слухача зосередитись на глибині віршованого тексту. Акордовий супровід м’яко підтримує партію соліста. У процесі музичного розвитку технічно складні пасажи подвійними звуками додають вокально-інструментальній тканині схвильованості. Приспів, у котрому звучать слова захоплення красивими людьми, а також оспівуються “хоробрі сини, що заслонили рідний край грудьми” [10, 373], відтінений мистцем вступом хору. Інструментальний акомпанемент шляхом введення пульсуючої октавно-акордової фактури надає композиції піднесеного настрою. У хоровій партії переважають висхідні інтонації інтервалами терції та кварта, завдяки тому твір набуває ознак гімну Батьківщини. Куплетна форма вказує на глибоку опору Р. Никифорові на народну музику.

Захоплює ще одна композиція Романа Федоровича на слова Віктора Степановича “Рідна сторона”. Це величально-святкова вокальна п’еса, присвячена славному Бойківському краю. Ось як поет оспівує його: “Іскриться свічадо Стрия,/ вітер колише траву./Мій бойківський краю,/Дзвінкий водограю./Я тільки тобою живу” [10, 635]. В аналізованому творі яскраво відчутна притаманна авторові опора на зразки українського мелосу. Це проявляється в застосуванні мистцем ведення голосів інтервалами терції, сексти, синкопованого ритмічного малюнку в партії соліста. Завдяки своїй мелодійності та поетичній піднесеності твір став музичною візитівкою, яким у кінці 90-их розпочиналися щоденні передачі місцевого телебачення “Хвилі Стрия”.

Веселим настроєм і безпосередністю музичного вислову вражає твір на власні слова “Пісня у гори нас кличе” [10, 123–125]. Оспівуючи карпатську красу автор, глибоко опирається на музичну стилістику українського мелосу. Сольній партії властиві часті одновисотні інтонування, синкопований ритм, квадратна будова, чітке кадансування, що надають композиції безжурно-танцювального характеру. Зв’язок з народними піснями простежується у введенні мистцем

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ РОМАНА НИКИФОРІВА

лаконічних вокальних розспівів, що з'являється в кінці музичних побудов. Написана зі справжнім натхненням "Пісня у гори нас кличе" переконливо доказує наскільки авторська інтонація Р. Никифоровича органічно зливається з народною, завдяки творчому перетворенню особливостей фольклорного стилю.

Визначальною сторінкою композиторської творчості Р. Никифоровича є його *духовна музика*. Будучи директором хору УГКЦ Моршина, мистець якісно збільшує свій музичний доробок творами, які звеличують Творця неба і землі. Ним створено 17 творів – окремі частини Служби Божої: "Отворіться царські ворота" Єдинородний сину, Достойно є, Отче наш, "Благословен хто йде", "Ми виділи світло істинне", обробки церковних пісень: "До храму святого", "Чи ти був на Голгофі", "Воскресний дзвін", "Ой, хто, хто Миколая любить", колядки "Бог Предвічний", "Нова радість", "Во Вифлеємі нині новина", "Ой дивнеє народження", "Свята ніч", а також вокальна річ на слова В. Романюка "Прийшла до хати коляда" і "Молитва за Вітчизну" в літературній редакції автора.

Духовно-музична творчість Р. Никифоровича продовжує ту лінію української духовної музичної літератури, що спиралася на використання фольклорних елементів у богослужбових піснях. Ці композиції є невеликі за обсягом, але глибоко наповнені опоективізацією почуттів, теплим і світлим відчуттям Божественної сили, гармонії.

У композиції "Отче наш" автор передає щире молитовне звернення наспівною мелодією, в якій відчувається задушевність українських пісень. Це досягається завдяки терцовим веденням голосів у партіях сопрано і альту. Секундові низхідні мотиви "зітхання" надають вокальній лінії певну схвилюваність висловлювання, а повторення фраз-звернень у партіях тенора і баса додають композиції медитативно-заглибленого відтінку. Застосування гармонічного f-moll додає мелодичному розвитку драматичної зворушеності.

"Отче наш" Р. Никифоровича відзначається національним колоритом, що виявляється в насиченні музичної тканини народнопісними інтонаціями, наспівністю мелодичних ліній, використанням типової хорової фактури. Але найголовніше, в передачі українського молитовного характеру, який проявляється в певній схвилюваності висловлювання, а саме в непідробному сентиментальному жалю.

"Молитва за Вітчизну" – величаво-патріотичний твір, в якому автор оспівує Господню ласку над багатостраждальною Україною. Мистець удається до улюбленої куплетної форми

з приспівом, що робить композицію легко доступною для виконання. Розпочинає "Молитву" вступне соло, партія якого насичена мелодичними народнопісними інтервальними співвідношеннями, введенням різних ритмічних побудов, перемінним розміром. Ці музичні прийоми надають початку вокальній речі імпровізаційного характеру і вказують на фольклорну опору мистця. Автор підкреслюючи глибоко-патріотичні фрази поезії, застосовує насичену чотириголосну повнозвучну хорову фактуру. Посиленню динаміки музичного розвитку сприяє застосування ним гармоній подвійної домінанти.

Святково і піднесено сприймається приспів "Молитви за Вітчизну". Цьому емоційному забарвленню сприяють підкреслено впевненні мотивні інтонації, в котрих переважають ходи на інтервали сексту, октави. Завершення твору мажорною тонікою могутньо утворює основну думку композиції – "Моя Україна, щаслива і вільна, / Тебе осяває Господня зоря".

До камерно-інструментальної музики Р. Никифоровича належать твори для тріо трубачів "Романс-роздум", для дуету скрипалів "Dolce.....", а також переклади для фортепіано колядок "Бог Предвічний", "Бог ся рождає",

"По всьому світу", які побачили світ в авторському збірнику "Струни любові".

Глибоко розуміючи утвердження національної самосвідомості в молоді Р. Никифорович знову звертається до різдвяної тематики. Нотна добірка "Наші колядки" [6] (Стрий, 2009) включає обробки колядок – "Бог ся рождає", "Во Вифлеємі", "Небо і земля", "Старий рік минає", "Нова радість", "Свята ніч", "Ой, дивнеє народження", "По всьому світу", "Бог Предвічний" та інші.

Фортепіанна фактура мініатюр повністю підпорядкована вихованню в юних піаністів навиків відчуття мелодичної лінії, вміння співати її на фортепіано, а також виконання двох пластів звучання музичної тканини. Мелодична основа п'єс насичена нескладними поліфонічними елементами супроводу. Так теми колядок автор подає на тлі довготривалих звуків "Бог ся рождає", "Во Вифлеємі", "Небо і земля", коротких поспівок "Старий рік минає", "Нова радість", довготривалих інтервальних співзвуч "Ой, дивнеє народження" арпеджованих послідовностей, що рухаються звуками тонічного тризвука "Свята ніч". Для юних піаністів обробки Р. Никифоровича стануть добрим музичним матеріалом для виховання навиків legato, non legato, staccato. Автор упорядковує добірку за принципом фактурної складності п'єс. Завершує альбом колядки "По всьому світу", "Бог Предвічний", в

ФОРТЕПІАННІ ЗБІРНИКИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА В ТВОРЧОСТІ ПЕДАГОГІВ-ПІАНІСТІВ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОГО ЗАРУБІЖЖЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

яких простежується триплановий романтичний виклад. Музичним тканинам властиве терцове ведення мелодії, далекі баси, октавно-акордовий супровід, що надає творам оркестрового звучання.

Історико-суспільні умови нашого сьогодення є сприятливими до публікування різної за змістом мемуарної літератури. Перу Р. Никифорів належать спогади про свого педагога, диригента, композитора Євгена Вахнянина [4] та композитора Романа Савицького [2]. Наукова вартість цих матеріалів полягає у висвітленні невідомих та маловідомих фактів з творчих біографій українських мистців.

У 2008 році за великий внесок у розвиток української естрадної пісні, хорової та камерно-інструментальної музики Р. Никифорову присвоєно звання Лауреата літературно-мистецької премії благодійного фонду ім. В. Романюка.

Висновки. Музично-педагогічна діяльність Романа Никифорів є прикладом жертвовного служіння розвитку національного мистецтва. Його естрадні пісні, хорові твори, інструментальні композиції, яким властива зручність виконання, продуманість і логічність голосоведення, опора на красу і виразність природнього звучання вокальних тембрів та на традиції української

народної музики, мають значний художньо-виховний потенціал, що сприяє яскравому виявленню творчої індивідуальності молоді.

1. Дудка Р. Народному ансамблю пісні та танцю “Смерічка” Палацу культури курорту Моршин/ Р. Дудка//Рідне поле. – 1999. – 17 червня.

2. Ільків І. Лише тобі одній.../Ірена Ільків. – Дрогобич: Коло, 2005. – С. 22; 73 – 74.

3. Ліпич М. Пісні і танці “Смерічки”/М. Ліпич// Будівник комунізму. – 1979. – 1 лютого.

4. Молчко У. “Спогади про Євгена Козака” композитора, диригента, педагога Романа Никифорів/У. Молчко//Молодь і ринок. – 2008. – №4 (39). – С. 139 – 143.

5. Никифоров Р. Карпатський край / Р. Никифоров. – Стрий: Щедрик, 2006. – 29 с.

6. Никифоров Р. Наші колядки / Р. Никифоров. – Стрий, 2009. – 20 с.

7. Никифоров Р. Струни любові / Р. Никифоров. – Стрий: Щедрик, 2003. – 145 с.

8. Романюк В. Стрияни / В. Романюк. – Стрий: Щедрик, 2006. – С. 220 – 223.

9. Романюк В., Никифоров Р. Троїсті музики / Віктор Романюк, Роман Никифоров. – Стрий: Щедрик, 2008. – 80 с.

10. Хвилі Стрия: Сторінки з історії культури та національно-визвольного руху; Сучасне літ.-мист. життя / Ред.-упор. В. Романюк. – Стрий: Щедрик, 1995. – 655 с.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2010

УДК 78.421 + 78.2 У

Зоряна Юзюк, викладач, концертмейстер
Львівського державного музичного училища імені С.П. Людкевича,
магістр музичного мистецтва

ФОРТЕПІАННІ ЗБІРНИКИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА В ТВОРЧОСТІ ПЕДАГОГІВ-ПІАНІСТІВ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОГО ЗАРУБІЖЖЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

У статті розглядаються авторські збірники фортепіанних творів дидактичного спрямування педагогів-піаністів України та українського зарубіжжя II половини ХХ ст. Визначаються коло жанрів, образна сфера, засоби музичної виразності, рівень складності творів з цих збірок.

Ключові слова: педагог-піаніст, авторський збірник, педагогічні засади, педагогічна цінність.

В статье рассматриваются авторские сборники фортепианных произведений педагогической направленности педагогов-пианистов Украины и украинского зарубежья II половины XX ст. Определяются круг жанров, образная сфера, средства музыкальной выразительности, уровень трудности произведений из данных сборников.

Ключевые слова: педагог-пианист, авторский сборник, педагогические принципы, педагогическая ценность.

The article deals with the author's collections of piano pieces for pedagogical purpose of the Ukrainian home and abroad teachers-pianists of the 2nd half of XXth century. The genre and mode spheres, means of musical expression as well as pedagogical level of the pieces from these collections are determined in the article.

Key words: teacher-pianist, author's collection, pedagogical principles, pedagogical value.

Постановка проблеми. Проблема гармонійного естетичного та духовного розвитку молоді особистості в процесі оволодіння основами майбутньої професії на уроці фортепіано завжди була і продовжує бути актуальною і в наш час.

Саме музика для дітей є тією важливою сферою творчої діяльності багатьох композиторів світу, завдяки якій одночасно забезпечується професійне навчання та естетичне виховання людини вже з найменшого віку.

Усвідомлюючи потребу створення